

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea
Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova

În conformitate cu Strategia de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova până în 2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 920 din 07.11.2014 și Concepția reformării sferei științei și inovării, Academia de Științe a Moldovei a elaborat proiectul Legii pentru modificarea și completarea Codului cu privire la știință și inovare.

Conform proiectului dat instrumentul administrativ principal prin care se va implementa politica de stat în domeniul cercetării-dezvoltării va fi Programul Național de Cercetare-Dezvoltare.

Prin articolul 13¹ din proiect se introduce noțiunea de finanțare instituțională - finanțare acordată de către fondator în volum stabilit prin metodologia aprobată de Guvern, necesar pentru cheltuielile de bază aferente activității de cercetare-dezvoltare și inovare a organizației de drept public din sfera științei și inovării: regie, salarizare a unui număr de cercetători, a personalului auxiliar, a personalului de conducere al organizației și a subdiviziunilor ei. Acest tip de finanțare va fi acordat și organizațiilor de drept public din sfera științei și inovării de către fondator, la constituire, pe un termen de 2 ani de activitate, după prezentarea și aprobarea unui program de cercetare, care se încadrează în prioritățile strategice, stabilite în Programul Național de Cercetare-Dezvoltare.

Totodată, după expirarea termenului prevăzut în alineatul (2) al articolului 13¹, finanțarea instituțională a organizațiilor de drept public din sfera științei și inovării se va acorda numai în urma unui proces de evaluare a performanței și certificării conform articolului 101 al Codului cu privire la știință și inovare. Articolul 13 al proiectului introduce noțiunea de cofinanțare din două sau mai multe surse, inclusiv în baza parteneriatului public-privat.

Articolul 30 al proiectului consacră noțiunea de *evaluarea performanței* - proces de evaluare a activității organizațiilor din sfera științei și inovării, organizat din inițiativa proprie sau de către Consiliul Național pentru Evaluare și Atestare și efectuat de evaluatori naționali sau internaționali, conform Metodologiei de evaluare a performanței organizațiilor din sfera științei și inovării, aprobate de Guvern. Același articol prevede și *certificarea performanței* – proces prin care Consiliul Național pentru Evaluare și Atestare certifică competența organizației din sfera științei și inovării, a personalului ei, de a desfășura activități specifice profilului lor, în conformitate cu Metodologia privind certificarea performanței organizațiilor din sfera științei și inovării, aprobată de Guvern.

În capitolului IV¹ se stabilesc autoritățile de autoadministrare și administrare a sferei științei și inovării.

Agenția Națională pentru Cercetare și Inovare ca autoritate administrativă centrală, autonomă, este responsabilă de elaborarea și realizarea politicilor în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării; distribuirea alocațiilor bugetare pentru proiectele de cercetare-dezvoltare și inovare, exclusiv pe bază de concurs, conform Programului Național de Cercetare-Dezvoltare; elaborarea Programului Național de Cercetare-Dezvoltare în parteneriat cu Consiliul Rectorilor și Academia de Științe a Moldovei, prezentarea acestuia Guvernului spre aprobare; elaborarea mecanismelor de monitorizare și stimulare a implementării rezultatelor proiectelor în sfera științei și inovării și de formare a piețelor de produse scientintensive și inovaționale etc.

Din structura Agenției Naționale pentru Cercetare și Inovare face parte Consiliul de administrare, Consiliul de evaluare și expertiză a programelor și proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare, Centrul de finanțare a proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare, precum și alte subdiviziuni.

Din componența Consiliului de administrare vor face parte 9 persoane alese prin concurs organizat de către entitățile care propun aceste candidaturi, reprezentanți ai comunității

științifice, experți în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării, cu condiția că ei nu dețin funcții de conducător în instituțiile pe care le reprezintă, iar experții înaintați de ministere nu trebuie să fie angajați ai ministerelor, inclusiv: Consiliul Rectorilor și AȘM – câte 2 persoane, ministerele (la decizia Guvernului) – 4 persoane, Camera de Comerț și Industrie – o persoană. Persoanele desemnate care au promovat concursul sunt delegate de instituțiile pe care le reprezintă, pentru o perioadă de patru ani. Activitatea curentă a Agenției Naționale pentru Cercetare și Inovare va fi condusă de directorul general al Agenției Naționale pentru Cercetare și Inovare ales prin concurs de Consiliul de administrare pe un termen de 4 ani și confirmat în funcție de Guvern.

În temeiul articolului 70⁵ va fi constituit Consiliul Național pentru Cercetare-Dezvoltare care va fi un organ consultativ al Prim-ministrului, fără personalitate juridică și va examina în consens proiectele de politici în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării, propuse de Agenția Națională pentru Cercetare și Inovare, Academia de Științe a Moldovei și Consiliul Rectorilor, le va recomanda Guvernului; va propune volumul mijloacelor financiare bugetare necesare pentru realizarea acestora; va asigura comunicarea și cooperarea dintre principalii factori implicați în elaborarea și implementarea politicilor în domeniul cercetării-dezvoltării la nivel guvernamental, al antreprenoriatului și al comunității științifice; va organiza anual selectarea, evaluarea și propunerea candidaților pentru decernarea Premiului național în domeniul științei, tehnologiilor, culturii, artei și sportului.

Consiliul Național pentru Cercetare-Dezvoltare va include în componența sa în calitate de: președinte al Consiliului Național pentru Cercetare-Dezvoltare - Prim-ministru al Republicii Moldova;

vicepreședinți ai Consiliului Național pentru Cercetare-Dezvoltare din oficiu: președintele Academiei de Științe a Moldovei și președintele Consiliului Rectorilor

secretar al Consiliului Național pentru Cercetare-Dezvoltare din oficiu: secretarul științific general al AȘM.

În calitate de membri ai Consiliului:

- la propunerea Prim-ministrului vor fi incluși patru viceprimi miniștri/ miniștri.
- patru reprezentanți ai comunității științifice: doi reprezentanți ai Academiei de Științe a Moldovei la propunerea Academiei de Științe a Moldovei, și 2 reprezentanți ai instituțiilor de învățământ superior la propunerea Consiliului Rectorilor.
- doi reprezentanți ai mediului de afaceri la propunerea Camerei de Comerț și Industrie;
- un reprezentant din organizațiile neguvernamentale, care practică activitatea de cercetare dezvoltare la propunerea Consiliului Național pentru Participare;
- un reprezentant al Uniunilor de Creație.

În temeiul articolului 71 al proiectului Academia de Științe va fi o instituție publică autonomă de interes național în domeniul cercetării-dezvoltării, persoană juridică de drept public, care funcționează pe principiile autoadministrării. Ea va fi consultant științific al autorităților publice.

Potrivit articolului 73¹ Academia de Științe va avea următoarele drepturi principale: să-și determine structura instituțională în conformitate cu direcțiile strategice ale sferei științei și inovării, prioritățile social-economice ale țării; să inițieze din surse bugetare și proprii elaborarea de proiecte și programe de stat în sfera cercetare-dezvoltare; să elaboreze și să dezvolte baza de date prin stocarea brevetelor, patentelor, standardelor și rezultatelor științifice (funcție anterior deținută de AGEPI); să creeze, dezvolte și gestioneze genofondul de plante, să avizeze programele și proiectele de cercetare-dezvoltare și inovare ale organizațiilor din sfera științei și inovării subordonate Academiei de Științe la concursurile organizate de Agenția Națională pentru Cercetare Inovare, de fondurile naționale și sectoriale; să susțină și să disemineze rezultatele științifice și inovaționale ale cercetării-dezvoltării; în urma evaluării, să creeze și să lichideze, în conformitate cu legislația și cu prevederile statutare, organizații cu diverse forme juridice de organizare și tipuri de proprietare; să-și determine partenerii și formele

optime de cooperare, stabilind relații de colaborare cu instituții și organizații din țară și de peste hotare din domeniul cercetare-dezvoltare și inovare și din învățământul universitar; să presteze servicii prevăzute de statut.

În temeiul articolului 76 se stabilește efectivul membrilor titulari și membrilor corespondenți ai Academiei de Științe în număr de 91 de persoane, dintre care numărul membri corespondenți va fi nu mai mic de 50%.

Articolul 78 prevede că în secțiile de științe ale Academiei de Științe a Moldovei se reunesc: a) membrii titulari; b) membrii corespondenți; c) 45 doctori și doctori habilitați din domeniile corespunzătoare ale secțiilor de științe, aleși prin concurs, în baza unui regulament aprobat de Prezidiul Academiei de Științe a Moldovei.

Domeniile de activitate și numărul secțiilor de științe se stabilesc de Statutul Academiei de Științe a Moldovei.

Secțiile de științe au următoarele atribuții principale: coordonează științifico-metodic cercetările științifice; avizează proiectele de cercetare-dezvoltare și inovare prezentate de organizațiile din sfera științei și inovării subordonate Academiei de Științe la concursuri organizate de Agenția Națională pentru Cercetare și Inovare, fondurile naționale și sectoriale; organizează, la solicitarea Agenției Naționale pentru Cercetare și Inovare, fondatorilor și organizațiilor din sfera științei și inovării, audierea publică a rezultatelor din cadrul programelor și proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare finanțate din bugetul de stat;

Conform articolului 79 autonomie financiară vor avea: institutele de cercetare-dezvoltare (persoane juridice de drept public) subordonate Academiei de Științe, alte instituții de asigurare a activității de cercetare-dezvoltare-inovare ale Academiei de Științe, potrivit statutului.

Proiectul prevede excluderea din articolul 86 a competenței Academiei de Științe în organizarea masteratului și doctoratului în organizațiile din sfera științei și inovării.

Potrivit proiectului organul reprezentativ al Academiei de Științe este Adunarea generală a Academiei de Științe, iar organul executiv este Prezidiul Academiei de Științe.

Articolul 90 prevede că Consiliul Național pentru Evaluare și Atestare este autoritatea administrativă autonomă în domeniul evaluării performanței și certificării organizațiilor din sfera științei și inovării, precum și al atestării cadrelor științifice de calificare superioară. Consiliul Național pentru Evaluare și Atestare va fi persoană juridică de drept public și va funcționa în baza unui regulament aprobat de Guvern.

Potrivit articolului 101 din proiect evaluarea performanței organizației de drept public din sfera științei și inovării, a capacității personalului ei de a desfășura activități specifice profilului solicitat are ca finalitate eliberarea de către Consiliul Național a certificatului de categoria A, B, și C, care acordă dreptul la finanțarea instituțională în condițiile articolului 13¹ din proiect.

În proiect se propune completarea cu articolul 102¹, care stipulează că calificarea superioară științifică a cercetătorilor se atestă prin titluri științifice: doctor, doctor habilitat și grade științifice: conferențiar cercetător, profesor cercetător, care se echivalează respectiv cu titlurile științifico-didactice de conferențiar universitar și profesor universitar. Titlurile științifice se certifică prin diplome, iar gradele științifice prin atestate, care se eliberează de Consiliul Național.

Articolul 104 al Codului cu privire la știință și inovare se modifică și se completează în scopul armonizării cu prevederile Codului educației prin excluderea competențelor ce țin de politicile în domeniul doctoratului, atribuind Consiliului Național doar competențe în: elaborarea, în comun cu Academia de Științe, a regulamentelor cu privire la pregătirea cadrelor științifice prin postdoctorat și consultarea organului central de specialitate în domeniul educației cu privire la actele normative referitoare la studiile superioare de doctorat, ciclul III; evaluare, validare a tezelor de doctorat sau, după caz, evaluare și confirmare a titlurilor științifice de doctor; validarea a titlului de doctor și conferirea sau retragerea titlului de doctor habilitat și gradului științific de conferențiar cercetător și profesor cercetător. În scopul promovării

performanței în cercetare, în special a tinerilor cercetători, se propune modificarea articolului 151 prin atestarea cercetătorilor științifici o dată la 2 ani în conformitate cu indicatorii de performanță aprobați de Guvern, iar la inițiativa consiliului științific al organizației din sfera științei și inovării poate fi organizată atestarea cercetătorilor în caz de promovare sau retrogradare din funcție.

În același scop, prin excluderea din articolul 152 a vechimii în muncă pentru funcția de cercetător științific și micșorarea acesteia până la trei ani – pentru funcția de cercetător științific superior (practic fiecare doctorand după susținerea tezei dispune de o vechime în muncă de cel puțin 3 sau 4 ani), se asigură accesibilitatea funcțiilor de cercetător științific pentru tinerii cercetători.

De asemenea se prevede excluderea anexelor 1-3 din Codul cu privire la știință și inovare, iar normele respective se preconizează să fie aprobate prin acte normative ale Guvernului.

În aspect social în proiect se propune ca de la data intrării în vigoare a modificărilor legii organizațiile de drept public din sfera științei și inovării nou-create să beneficieze de finanțare instituțională pentru un termen de doi ani, iar cele acreditate - până la expirarea termenului acreditării.

Potrivit proiectului, personalul aparatului administrativ al Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe, care ocupa funcții publice la 01 ianuarie 2016, în cazul reangajării în aparatul administrativ al Prezidiului, beneficiază de statutul funcționarului public pe parcursul a 5 ani după intrarea în vigoare a prezentei legi.

Considerăm că activitatea sistemului de administrare a domeniului de cercetare-dezvoltare, inovare și a organizațiilor din acest domeniu în regim de autonomie financiară va asigura implementarea prevederilor Legii pentru modificarea și completarea Codului cu privire la știință și inovare cu costuri ce nu vor depăși cuantumul alocațiilor bugetare curente, asigurând performanță în activitatea lor.

**Președinte al Academiei
de Științe a Moldovei,
academician**

Gheorghe DUCA